

4.

AZ

EGYETEM TÖRTÉNETE

MDCCCXCV — XCVI-BAN.

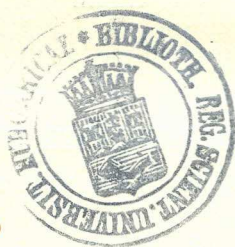
DR. LENGYEL BÉLA

LELEPŐ RECTOR BESZÁMOLÓ BESZÉDE.

BUDAPEST, 1896.

NYOMATOTT A M. KIR. EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN.

OTIS 4 1970
UNIVERSITY OF TORONTO

Tisztelt egyetemi Közgyűlés!

A rektori méltóság, melyet a lefolyt tanévben tanártársaim megtisztelő bizalmából viselni szerencsés voltam, kötelességemmé teszi, hogy a lefolyt egyetemi évről jelentésemet megtegyem.

Hivatkozhatnám egyszerűen a kinyomatott és immár szétosztott jelentésre, melyben minden, a mi a lefolyt évben történt, fel van jegyezve, a statisztikai adatok összeállítva. De a lefolyt évnek vannak olyan mozzanatai, melyeket különösebben is ki kell emelnem. A lefolyt év hazánk ezredéves fennállásának évfordulója, s a nagy nemzeti ünnepnek teljes mértékben részese volt Egyetemünk is. Eddig sem kételkedett senki Egyetemünk szellemében, de ha netalán itt-ott felmerült volna is a kétely, a lefolyt év meggyőzhetett mindenkit Egyetemünk magyar hazafias, nemzeti szelleméről. Lélekemelő volt tapasztalni, miként lelkesül ifjúság és tanári kar a nemzet dicső multjától hevülve, a jövőért; miként versenyeznek lángoló hazaszeretettüktől sarkalva a nemzetnek szolgálni; miként egyeznek abban, — mert itt már a verseny lehetősége ki van zárva — hogy őseik hagyományos hűségével, törhetlen ragaszkodásával, rajongó szeretettel vegyék körül apostoli királyunkat, a kit nemcsak mint a legalkotmányosabb uralkodónkat alattvalói hűséggel tisztelünk

és mint jóakaró atyánkat őszintén szeretünk, hanem a kire mint emberre és férfira a legmélyebben átérzett csodálattal tekintünk fel.

Ő Felsége az ezredéves kiállításon Egyetemünk kiállítását is kitüntette legmagasabb látogatásával. A tanári kar kiállító tagjai kalauzolása mellett tekintette meg kiállításunkat s megelégedését több ízben méltóztatott nyilvánítani.

Egyetemünk iránt való jóakarátának azzal is tanúságát adta, hogy legfelsőbb tanintézetünk tanárai közül többet kitüntetett.

HAJNIK IMRE, TIMON ÁKOS, BEÖTHY ZSOLT, HEINRICH GUSZTÁV és LENGYEL BÉLA tanároknak a ministeri tanácsosi címet.

Br. EÖTVÖS LORÁNDNAK a Ferencz-József-rend nagykeresztjét, VÁMBÉRY ÁRMINNAK a Lipótrend lovagkeresztjét. KISFALUDY A. BÉLÁNAK és MIHALKOVICS GÉZÁNAK a III. oszt. vaskoronarendet, KOVÁCS JÓZSEFNEK, BÓKAY ÁRPÁDNAK és BÓKAY JÁNOSNAK a magyar nemességet adományozta.

A tanári karban ez évben is jelentékeny változások történtek.

Egyetemünk visszanyerte br. EÖTVÖS LORÁNDOT, a kit Ő Felsége a physika tanszékére ny. r. tanárává újból kinevezni méltóztatott.

Kineveztettek továbbá:

PECZ VILMOS kolozsvári egyet. tanár a classica-philologia r. ny. tanárává;

PECZ GEDEON egyet. m.-tanár a német nyelvészet rk. ny. tanárává;

FAYER LÁSZLÓ egyet. m. tanár a büntetőjog és bűnvádi eljárás ny. rk. tanárává.

KIRÁLY JÁNOS honvédszázados hadbíró az egyetemes európai és a magyar jogtörténet ny. rk. tanárává.

PICKLER GYULA és CSARADA JÁNOS egyet. m. tanárok a jog- és állambölcsészet, valamint a nemzetközi köz- és magánjog, s a jog- s államtudományi encyclopaedia ny. rk. tanárává.

RÁTH ZOLTÁN egyet. m. tanár a kassai jogakadémia r. ny. tanárává.

KOSSA GYULA m. tanár az állatorvosi akadémia r. tanárává.

CSENGERI JÁNOS e. m. tanár a kolozsvári egyetem ny. r. tanárává.

Magántanárokká képesítették:

TÖRÖK LAJOS a bőr- és bujakórtanra.

HERCZEL MANÓ sebészetre.

BEKE MANÓ matematikára.

FILARSZKY NÁNDOR botanikára.

KOVÁCS FRIGYES chemiára.

LÖRENTHEY IMRE palaeontológiára.

ANGYAL DÁVID magy. történelemre.

BAUMGARTEN EGMOND orr- és gégebajok gyógytanára.

HAINISS GÉZA védhimlőoltás elméletére.

MIHÁLYFY ERNŐ pénzügytanra.

FALCSEK DEZSŐ közigazgatási jogra.

A felsorolt kinevezések örvendetes események. Egyetemünk új erővel gyarapodott, a kik már egyéniségüknél fogva is biztosítékot nyújtanak az iránt, hogy a felső tanintézetünk fejlesztésében hathatósan közreműködnek.

A milyen örvendetes a tanerők gyarapodása, ép olyan szomorú, noha a természet rendje, hogy a

kipróbált, edzett tanférfiak, kik főiskolánknak oly sok éven át dicsőséget szereztek, sorainkból elköltöznek. A lefolyt év sem kimélt meg bennünket ilyen súlyos veszteségtől. MARGÓ TIVADAR, az állattan és összehasonlító boncztan ny. r. tanára, életének 81-ik évében meghalt. Több mint 50 éven át szolgálta hazai tudományos törekvéseinket s közel 40 évig működött egyetemünkön. Nem lehet itt helye, érdemeit kellőképen méltatni; de nem zárkozhatunk el az elől, hogy e helyről is hálatelt szívvel egy utolsó Istenhozzádot ne mondjunk azon férfinak, a ki erejét és képességét teljes életében kizárólag nekünk szentelte. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Ő cs. és ap. kir. Felsége hozzájárulásával az egyetem a lefolyt évben összesen 53 tiszteletbeli doctori oklevelet adományozott. Ezek közül a theologiai karra esik 4, a jog- és államtud. karra 17, az orvosi karra 8, a bölcsészeti karra 24. A kitüntettek között van:

Ő cs. és kir. Fensége JÓZSEF FŐHERCZEG-nek a tiszteletbeli doctori oklevelet az egyetem tanácsa küldöttségileg nyújtotta át. Ő Fensége kegyelmesen fogadta a küldöttséget és kinyilatkoztatta, hogy úgy mint eddig szabad óráiban ezentúl is tudományosan kíván foglalkozni.

KÁROLY TIVADAR bajor kir. herczeg, kit az egyetem tiszteletbeli orvos-doctorrá választott, a kitüntetést magyar nyelven fogalmazott, meleg hangú levélben köszönte meg.

A többieknek szintén megküldetett oklevelük s a megtiszteltetteknek legnagyobb része köszönő-iratot intézett az egyetemhez. E köszönő-iratok — a művelt világ legjelesebbjeitől származván — annyira érde-

kesek és értékesek, hogy azoknak kivonatolása csak csökkentené értéküket; épen ezért azok annak idejében teljes szöveggel fognak az egyetemi actákban nyomtatásban megjelenni.

Az egyetemnek a lefolyt évben két olyan ünnepéről kell említést tennem, mely kizárólag egyetemi ünnepély volt.

Ő cs. és ap. kir. Felsége megengedni méltóztatott, hogy egyetemünk is évenként két sub auspiciis Regis promotiot tarthasson. Az első ilynemű ünnepélyes felavatás a lefolyt évben tartatott meg, mely alkalmalmmal kivételesen hárman részesültek a királyi kitüntetésben. Ő Felsége személyét dr. Wlassics Gyula vallás- és közokt. minster képviselte, a ki lelkes beszéd kíséretében nyújtotta át a királyi emléket, a gyűrűt, a jelölteknek, Hegedüs Lorándnak, Szladics Károlynak és Pap Endrének.

Másik ünnepünk az egyetem újjáalakításának évfordulóján, május 13-án tartatott meg. Ez az ünnep a lefolyt évben fényesebb volt, mert egyuttal Egyetemünk a nemzet ezredéves fennállását is ünnepelte. Az ünnep fényét emelte az, hogy a nemzet koszorús költője, egyetemünk tiszt. doctora, Jókai Mór, is közreműködött. Az elhangzott ünnepi beszédek minden szavából és a beszédeknek a hallgatóság részéről való fogadtatásából kitűnt, hogy ez az Egyetem, noha formailag idegen mintára van szervezve minden ízében át van hatva a magyar nemzeti szellemtől.

Áttérve az egyetemi építkezésekre, örömmel jelenthetem, hogy az építkezés, mely több éven át teljesen megakadt, újabban ismét megindult. A szülészeti és nőgyógyászati klinikák közelednek befejezésökhöz;

a boncztani intézet építkezése pedig serényen folyik. De mindezeknél örvendetesebb az, hogy alapos reményünk van nagyszabású építkezésekre is. Dr. Wlassics Gyula vallás- és közokt. ministerünk, saját tapasztalásából ismerve a viszonyokat, a tőle megszokott erélylyel ragadta meg a dolgot, hogy az egyetem helyiség-hiányán nem apró toldozgatásokkal, hanem nagyobb szabású intézkedéssel segítsen. Ő Excellentiája a pénzügyi bizottságban kijelentette, hogy úgy a budapesti, mint a kolozsvári egyetem szükségleteinek kielégítésére rövid időn törvényjavaslat fog az országgyűlés elé terjesztetni, melylyel tekintélyes nagy összeg biztosíttatik az egyetemi építkezésekre. Mikor a rectori széket elfoglaltam, az Egyetem nevében azt a kérelmet intéztem Ő Nagyméltóságához, hogy azt a jóakaratot és jóindulatot, melylyel ő, mint a ki magas állásában is hozzánk tartozónak érzi magát, egyetemünk iránt viseltetik, kegyeskedjék a magas kormány minden egyéb tagjánál is éleszteni. A legnagyobb örömömre szolgál, hogy a kérelem meghallgatásáért és teljesítéseért még én mondhatok a rectori székből köszönetet és biztosíthatom Ő Excellentiáját, hogy e törekvésével az egyetem legőszintébb háláját kötötte le magának. Egyetemünk történetében korszakot alkot B. Eötvös József és Trefort Ágoston kezdeményezése s e nevek mellett dr. Wlassics Gyuláé lesz feljegyezve, mint a ki a kezdeményezők nyomdokain haladva a nagy művet, ha nem is befejezte, mert hiszen egy egyetem szervezését befejezni soha senkinek sem lehet, de egy nagy lépéssel előre vitte.

Addig, míg a szükséges helyiségekkel el nem leszünk látva, továbbra is a főváros előzékeny szivességét

leszünk kénytelenek igénybe venni. A főváros közönsége a legnagyobb készséggel bocsátja rendelkezésünkre ülés-termét, miért is a fő- és székváros e lekötelező szives-ségért az Egyetem nevében köszönetet mondok.

Az ezredév alkalmából rendezendő különböző ünnepélyekre az Egyetem mindenkor hivatalos volt. A kiállítás megnyitásán, az ünnepi hálaadó isteni tiszteleten, a szt. korona átvitelén a budavári Mátyás-templomba stb. az egyetem tanácsa testületileg vett részt. Ezenkívül az udvari, a minisiterelnöki, a kereskedelmi minisiter, a magyar udvarnagy által adott estélyeken az Egyetemet a rector képviselte, úgyszintén a vidéken rendezett ezredéves ünnepeken is. Ezekből látható, hogy Egyetemünk minden alkalommal az őt megillető kitüntetésben részesült.

Végül, the last bout nod least, az ifjúságról kell megemlékezmem. Sok szép emléket viszek magammal a rectori székből, de egyik szebb emlék, melyre mindig örömmel és büszkeséggel fogok gondolni, az a ragaszkodás, melylyel az ifjúság irántam viseltetett. A tanárra nézve nincs nagyobb jutalom, mint az, ha tapasztalja, hogy törekvései elismerésül az ifjúság ragaszkodik hozzá. És midőn én mint rector az ifjúságnak e ragaszkodásáért köszönetet mondok, bucsúzóul azt teszem hozzá: ragaszkodjanak mindenkor tanáraikhoz, mert higgyék el, hogy jobb barátaik, jobb tanácsadók, kikhez oly bizalommal fordulhatnak, nincsenek, mint ők.

Köszönettel tartozom az egyetemi tanács tagjainak egyenként, valamint a tanácsnak. Hogy az egyetem ügyeinek vezetése, oly mozgalmas évben is, mint a milyen a lefolyt volt, oly akadálytalanul és simán

ment, azt a tanácsnak, a karoknak és minden egyes tagjának köszönöm. Bár kihez fordultam véleményért, tanácsért, mindenütt a legnagyobb előzékenységgel és jóakarattal találkoztam. Az egyetemi hivatalok személyzete, melynek évről-évre szaporodik a munkája, szintén a legkifogástalanabb pontossággal végezte sokszor igen terhes munkáját.

Olyanok ők mint a gépezetben a kormányrúd, mely, ha a kormányosnak megtagadná a szolgálatot, a gép zabolátlanul zakatol. Az egyetem administratív gépezete zajtalanul, simán működött és mulasztást követnék el, ha azért az odaadó fáradozásért, melylyel az egyetemi hivatalok tiszteletreméltó hivatalnoki kara az ügyet szolgálta, az egyetem nevében köszönetet nem nyilvánítanék. Készséggel és — talán mondhatom — szeretettel támogattak ők engemet is, miért részemről is fogadják köszönetemet.

Tisztelt egyetemi Közgyűlés! Talán nem méltóztatik hiúságnak tulajdonítani, ha ezek után őszintén kijelentem, hogy fájdalmasan esik a rectori széktől megválnom. Hiszen csupa jóakarótól válok meg, és természetes, hogy ez igen nehezemre esik. De a válasz keserűségét nagymértékben enyhíti az, hogy e láncznak, a rectori méltóság e jelvényének viselését oly férfiúra ruházhatom, a ki fényes emberi és tanári tulajdonságainál fogva méltóbb lesz nálamnál e méltóság viselésére. Fogadd e lánczot, mint a rectori méltóság jelvényét; fogadd úgy is, mint tanártársaid collegialis ragaszkodásának zálogát, mely képessé fog tenni arra, hogy az ő közreműködésökkel egyetemünk fényét, dicsőségét gyarapítsad.

Eljen az egyetemi nagyságos Rectora!

A lefolyt 1895/6. tanévnek főbb eseményeit a következő adatok tüntetik elő:

Előadások.

Az előadásoknak száma egyetemünk mindnégy karában, tantárgyak szerint összesen . . . 552 volt;
és pedig az I. félévben 280
a II. félévben 272

Előadattak pedig mindezen tantárgyak 81 ny. rendes, 24 ny. rendkívüli, 79 magán, 1 helyettes és 3 tanító által.

Az említett tantárgyak és tanerők karok szerint következőleg osztak meg:

Az I. félévben:

1. Előadatott a hittudományi karban 16 tantárgy 9 rendes, 1 magántanár és 2 tanárhelyettes által.

2. A jog- és államtudományi karban 45 tantárgy 18 rendes, 7 rendkívüli és 11 magántanár által.

3. Az orvostudományi karban 83 tantárgy 20 rendes, 11 rendkívüli, 40 magántanár által.

4. A bölcsészettudományi karban 136 tantárgy 34 rendes, 6 rendkívüli, 1 helyettes, 21 magántanár és 3 tanító által.

A II. félévben:

1. A hittudományi karban 19 tantárgy 9 rendes, 1 magán és 2 tanárhelyettes által.

2. A jog- és államtudományi karban 37 tantárgy 16 rendes, 6 rendkívüli és 9 magántanár által.

3. Az orvostudományi karban 76 tantárgy 19 rendes, 16 rendkívüli és 29 magántanár által.

4. A bölcsészettudományi karban 140 tantárgy 36 rendes, 6 rendkívüli, 1 helyettes, 26 magántanár és 3 tanító által.

Ezekén kívül mint tanítói segéderő alkalmazva volt 32 tanársegéd és 94 gyakornok az orvosi és 12 tanársegéd, gyakornok a bölcsészettudományi karban. Műtőnövendék 21 volt.

Kitüntetések.

Egyetemünket ez évben is a kitüntetéseknek oly sorozata érte, mely által egyrészt tudományos főiskolánknak nimbusa a külföld előtt is emelkedve, tanúságot tesz bölcs és nagy Uralkodónknak a tudományokra is kiterjedő fenkölt gondosságáról; másrészt pedig az egyes kitüntetések a tanügyeket szolgáló férfiak önértetének és tud. munkásságuknak fokozására szolgálnak.

Legelőbb is azok említendők, kiknek kitüntetése Ő cs. és apost. kir. Felségének lm. kegyéből úgy a kitüntettekre, mint magára az egyetemre is fényt árasztók:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy a budapesti tudományegyetem a magyar állam ezredéves fennállásának ünneplése alkalmából:

JÓZSEF FŐHERCZEG Ő császári és királyi Fenségét tiszteletbeli bölcsészdoktorrá,

KÁROLY TIVADAR bajor királyi herczeg Ő Fenségét tiszteletbeli orvosdoktorrá, továbbá

FRAKNÓI VILMOS czimzetes püspököt s apátkanonokot,

IRSIK FERENCZ és

MOHL ANTAL apátkanonokokat, valamint RAJNER LAJOS prépost-kanonokot, tiszteletbeli hittudományi doktorokká,

SZABÓ MIKLÓS valóságos belső titkos tanácsost, a curia elnökét,

CSEMEGI KÁROLY valóságos belső titkos tanácsost, curiai nyugalmazott tanácselnököt,

dr. UNGER JÓZSEF valóságos belső titkos tanácsost, az ausztriai birodalmi bíróság elnökét,

dr. SOHM RUDOLF lipcsei egyetemi tanárt,

dr. HÜBLER BERNÁT berlini egyetemi tanárt,

dr. LISZT FERENCZ hallei egyetemi tanárt és

dr. DARRESTE PÉTER párisi semmitőszéki ügyvédet, az összes jogi tudományok tiszteletbeli doktoraivá,

KÁLLAY BENJÁMIN valóságos belső titkos tanácsost, közös pénzügyministert,

APPONYI ALBERT gróf országgyűlési képviselőt,

dr. MENDER KÁROLY bécsi egyetemi tanárt és Rectort,

LEROY-BEAULIEU PÁLT S

LEVASSEUR EMILT, a párisi Collège de France tanárait,

BODIS LAJOST, az olasz királyság statisztikai hivatalának főigazgatóját, és

SIDGWICK HENRIK cambridgei egyetemi tanárt, államtudományi tiszteletbeli doktorokká,

dr. SAMASSA JÓZSEF valóságos belső titkos tanácsost, egri érseket,

dr. SCHERER RUDOLF lovag gráczai egyetemi tanárt és

FREISEN JÓZSEFET, a paderborni bölcsészeti és theologiai tanintézet tanárat, a kánoni jog tiszteletbeli doktoraivá,

THAN KÁROLY bölcsészetdoktort, budapesti egyetemi tanárt,

dr. JOHN SHAW BILLINGS-et, Philadelphiában és Balmorében az egészségügy tanárát,

VIRCHOW RUDOLF berlini egyetemi tanárt,

LISTEB JÓZSEF londoni orvostanárt,

RETZIUS ANDERS ADOLF stockholmi tanárt,

BACCELLI GUIDÓT, a római belgyógytani klinika igazgatóját s tanárát,

ROUX EDUÁRDOT, a párisi Pasteur-intézet tagját, tiszteletbeli orvosdoktorokká,

SZÉCHENYI BÉLA grófot,

SEMSEY ANDORT és

KUÚN GÉZA grófot, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjait,

SZILÁDY ÁRON halasi ev. ref. lelkész, dunamelléki ev. ref. egyházkerületi főjegyzőt,

LÓCZY LAJOS budapesti egyetemi tanárt,

dr. PAULER GYULA országos levéltárnokot,

BUNSEN RÓBERT VILMOS badeni nagyhercegi tanácsos, heidelbergi egyetemi tanárt,

BRYCE JAMEST, az oxfordi egyetem volt tanárát s volt angol kereskedelmi ministert,

VILLARI PASQUALET, a firenzei Istituto di Studi Superiori tanárát,

BERTHELOT PIERRE vegyészt s volt francia külügyministert,

SPENCER HERBERT angol bölcseşt,

LORD KELWIN (SIR WILLIAM THOMSON) glasgowi egyetemi tanárt,

dr. HARTEL VILMOS lovagot, az ausztriai vallás- és közoktatásügyi ministerium osztályfőnökét,

WUND VILMOS lipcsei egyetemi tanárt,
 MÜLLER MIKSA oxfordi egyetemi tanárt,
 GRIMM HERMANN berlini egyetemi tanárt,
 dr. SCHUCHARDT HUGÓ gráci egyetemi tanárt,
 ASPELIN JÁNOS REINHOLD helsingforsi egyetemi
 tanárt,

RADLOFF VILMOST, a szentpétervári császári tudomán-
 yos akadémia rendes tagját,

JOVANOVIČ ZMAJ JOVAN szerb író,
 dr. JAGIČ VRATOSZLÁV bécsi egyetemi tanárt,
 MOMMSEN TIVADAR berlini egyetemi tanárt, és
 dr. TEZA EMIL páduai egyetemi tanárt, tisztelet-
 beli bölcsészeti-doktorokká avathassa s nevezetteknek
 a doktori okleveleket kiszolgáltathassa.

Kelt Budapesten, 1896. évi május hó 3-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

WCLASSICS GYULA s. k.

Ő cs. és ap. kir. Felsége a tanári testületnek is
 több tagját méltóztatott legf. kitüntetésével megtisz-
 telni és pedig időleges sorrend szerint: dr. LENGYEL
 BÉLA rectornak, dr. HAJNIK IMRE, dr. TIMON ÁKOS jog-
 kari, dr. BEÖTHY ZSOLT és dr. HEINRICH GUSZTÁV bölcs.-
 kari ny. r. tanároknak a ministeri tanácsosi címet
 méltóztatott legkegyelmesebben díjmentesen adomá-
 nyozni.

Nemkülönben dr. KISFALUDY A. BÉLA, hittud. kari
 ny. r. tanárnak a III. oszt. vaskoronarendet.

Dr. KOVÁCS JÓZSEF, min. tanácsos, ny. r. tanárnak
 a magyar nemességet.

Dr. KOVÁCS JÓZSEF, min. tanácsos, ny. r. tanár,
 az igazságügyi orvosi tanács elnökévé.

Dr. MIHALKOVICS GÉZA, orvoskari ny. r. tanárnak, a III. oszt. vaskoronarendet.

Dr. báró EÖTVÖS LORÁND, bölcsészeti ny. r. tanárnak a Ferencz József-rend nagykeresztjét.

Dr. VÁMBÉRY ÁRMIN, bölcsészeti ny. r. tanárnak a Lipótrend lovagkeresztjét.

Ugyancsak Ő Felsége dr. BÓKAY ÁRPÁD, ny. r. és dr. BÓKAY JÁNOS, ny. rk. tanároknak a magyar nemességet adományozta.

Ő cs. és ap. kir. Felsége dr. ELISCHER GYULA, orvoskari magántanárnak a ny. rendkívüli tanári címet méltóztatott adományozni.

Dr. NÉMETHY GÉZA, m. tanár, a ny. rk. tanári címmel ruháztatott fel.

Dr. DEMETZKY MIHÁLY, m. tanár, Ő Felsége által a Ferencz-József-nevelőintézet kormányzói teendőivel bízott meg.

Dr. MÜLLER KÁLMÁN, cz. ny. rk. tanárnak a ministeri tanácsosi címet.

A hittudományi kar szerkesztésében és felügyelete alatt megjelenő Pázmány-féle munkáknak egy példánya a lf. családi könyvtár részére elfogadtatott.

Dr. SCHVARCZ LAJOS, fővárosi gyakorló orvos promoveáltatásának 50-ik évfordulója alkalmából jubiláris oklevéllel tiszteltetett meg.

Kinevezések.

Ő cs. és ap. kir. Felsége lk. elhatározásával dr. PETZ VILMOS kolozsvári egyetemi tanárt, ezen kir. tud. egyetemen, a classica-philologia ny. rendes tanárává méltóztatott lk. kinevezni.

Ő cs. és ap. kir. Felsége dr. b. EÖTVÖS LORÁND nyug. v. és közokt. ministert a kísérleti természettan ny. r. tanárává méltóztatott lk. kinevezni.

Ugyancsak dr. BÄCKER FÜLÖP ÁGOST, ny. rk. tanárt a francia nyelvészet és irodalom ny. r. tanárává.

Dr. BEÖTHY ZSOLT min. tanácsos, ny. r. tanár, a közoktatási tanács alelnökévé.

Vallás- és közoktatásügyi magyar ministerem előterjesztésére dr. FAYER LÁSZLÓ budapesti egyetemi rendkívüli tanári czimmel felruházott magántanárt ugyanezen egyetemen a büntető jog és a bűnvádi eljárás, dr. KIRÁLY JÁNOS honvédszázados hadbíróát ugyanezen egyetemen az egyetemes európai és a magyar jogtörténet, dr. PÖKLÉR GYULA és dr. CSARADA JÁNOS budapesti egyetemi rendkívüli tanári czimmel felruházott magántanárokat ugyanezen egyetemen a jog- és állambölcsészeti, valamint a nemzetközi köz- és magánjog, s a jog- és államtudományi encyclopaedia nyilvános rendkívüli tanárává a szabályszerű illetményekkel kinevezem.

Kelt Ischlben, 1896. évi augusztus hó 20-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

WLASSICS GYULA s. k.

Vallás- és közoktatásügyi magyar ministerem előterjesztésére dr. PETZ GEDEON középiskolai rendes és egyetemi magántanárt a budapesti tud. egyetemen a német nyelvészet nyilvános rendkívüli tanárává a rendszeresített illetményekkel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1896. évi augusztus hó 28-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

WLASSICS GYULA s. k.

Dr. RÁTH ZOLTÁN m.-tanár a kassai kir. jogakadémia ny. r. tanárává.

Dr. KOSTA GYULA m. tanár az állatorvosi akadémiához a gyógyszer- és növénytani tanszékre.

Dr. CSENGERI JÁNOS m.-tanár a kolozsvári egyetemen a classica-philologia ny. r. tanárává.

Dr. HOFFMANN JÓZSEF jogk. mag.-tanár ministeri titkárrá.

Dr. KERTÉSZ KÁLMÁN tanársegéd muzeumi segéddé.

A quæsturai hivatalban megüresedett rapidíjas állásra FONTAINE ANDOR neveztetett ki.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister az 1883. évi XXX. törvényczikk 60. §-a alapján a budapesti középiskolai tanárvizsgáló bizottság tagjaivá az 1895/6. tanév kezdetétől számítandó öt évre kinevezte:

1. A magyar nyelvre és irodalomra:

a) a magyar nyelvészetre:

dr. SIMONYI ZSIGMOND tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,

dr. SZINNYEI JÓZSEF tud. egyetemi nyilv. rendes tanárt;

b) a magyar irodalomra:

dr. GYULAI PÁL tud. egyet. nyilv. rendes tanárt;

c) a magyar nyelvészetre és irodalomra:

dr. BEÓTHY ZSOLT tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,

dr. NÉGYESY LÁSZLÓ tud. egyet. magántanárt,

VOLF GYÖRGY gyakorló főgymnasiumi igazgatót.

2. A classica philológiára:

BARTAL ANTAL nyug. gyakorló főgymn. igazgatót,
 dr. FIÓK KÁROLY ev. ref. főgymnasiumi tanárt,
 dr. HEGEDÜS ISTVÁN tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,
 dr. HÓMAN OTTÓ tankerületi főigazgatót és
 dr. PONORI TEWREWK EMIL tud. egyet. nyilv. rendes
 tanárt.

3. A német nyelvre és irodalomra:

dr. ALEXANDER BERNÁT tud. egyet. nyilv. rendkívüli
 tanárt,
 dr. HEINRICH GUSZTÁV tud. egyet. nyilv. rendes
 tanárt és
 dr. PETZ GEDEON tud. egyetemi magántanárt.

4. A franczia nyelv és irodalomra:

dr. BECKER FÜLÖP tud. egyet. nyilv. rendkívüli
 tanárt és
 HOFER KÁROLY főreáliskolai igazgatót.

5. Más nyelvekre:

a) *szláv nyelvekre és irodalmakra:*

dr. ASBOTH OSZKÁR tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,

b) *az olasz nyelvre és irodalomra:*

MESSI ANTAL tud. egyet. nyilv. rendkívüli tanárt;

c) *a román nyelvre és irodalomra:*

ROMÁN SÁNDOR tud. egyet. nyilv. rendes tanárt;

6. A történelemre:

a) a magyar történelemre:

dr. KERÉKGYÁRTÓ ÁRPÁD tud. egyet. nyilv. rendes tanárt;

b) az egyetemes történelemre:

dr. CHERVEN FLÓRIS főgymnasiumi igazgatót,
dr. HAMPEL JÓZSEF tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,
dr. SCHWARCZ GYULA tud. egyet. nyilv. rendes tanárt;

c) a magyar és egyetemes történelemre:

dr. BALLAGI ALADÁR tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,
dr. LÁNCZY GYULA tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,
dr. MARCZALI HENRIK tud. egyet. nyilv. rendes tanárt.

7. A földrajzra:

dr. KÖVESLIGETHY RADÓ tud. egyet. nyilv. rendkívüli tanárt,

LÓCZY LAJOS tud. egyetemi nyilv. rendes tanárt,
PLATZ BONIFÁCZ tankerületi főigazgatót.

8. A mennyiségtanra:

dr. KONDOR GUSZTÁV tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,

dr. KÖNIG GYULA műegyetemi nyilv. rendes tanárt,
dr. SCHOLTZ ÁGOSTON tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,

dr. SUTÁK JÓZSEF főgymnasiumi tanárt.

9. Az ábrázoló geometriára:

FÖLSER ISTVÁN műegyetemi nyilv. rendes tanárt.

TÖTTÖSY BÉLA műegyetemi nyilv. rendes tanárt.

10. A természettanra:

dr. báró EÖTVÖS LORÁND a magyar tud. akadémia
elnökét és a báró Eötvös József collegium curatorát,

dr. FRÖHLICH IZIDOR tud. egyet. nyilv. rendes
tanárt,

WITTMANN FERENCZ műegyet. nyilv. rendes tanárt.

11. A chemiára:

dr. ILOSVAY LAJOS műegyet. nyilv. rendes tanárt,

dr. THAN KÁROLY egyetemi nyilv. rendes tanárt.

12. A természetrajzra:

a) az állattanra:

dr. ENTZ GÉZA műegyetemi nyilv. rendes tanárt,

dr. MARGÓ TIVADAR tud. egyetemi nyilv. rendes
tanárt;

b) a növénytanra:

dr. JURÁNYI LAJOS tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,

KLEIN GYULA műegyetemi nyilv. rendes tanárt;

c) az ásványtanra:

dr. KOCH ANTAL tud. egyet. nyilv. rendes tanárt,

dr. KRENNER I. SÁNDOR tud. egyet. nyilv. rendes
tanárt.

13. A philosophiára és paedagogiára:

dr. ALEXANDER BERNÁT tud. egyet. nyilv. rendkívüli tanárt,

BÖHM KÁROLY budapesti evang. főgymnasiumi igazgatót,

dr. KÁRMÁN MÓR tud. egyetemi magántanárt,

dr. MEDVECZKY FRIGYES tud. egyet. nyilv. rendes tanárt és

dr. PAUER IMRE tud. egyet. nyilv. rendes tanárt.

Magántanári képesítések.

Dr. TÖRÖK LAJOS egyetemünk orvosi karán a bőr- és bujakórtanból.

Dr. HERCZEL MANÓ ugyancsak az orvosi karunknál a kórsebészetből.

Dr. BEKE MANÓ az analysisből.

Dr. SUTÁK JÓZSEF a mennyiségtanból.

Dr. FILÁTSZKY NÁDOR az algeologiából és a virágnövények morfológiájából.

Dr. KONEK FRIGYES az organicus chemiából.

Dr. LÖRENTHEY IMRE a gerincztelen állatok palaeonthológiájából.

Dr. ANGYAL DÁVID a magyar történetnek egyik részéből.

Dr. BAUMGARTEN EGMONT az orr- és gégebajok kór- és gyógytanából.

Dr. HAINISS GÉZA a védhimlőoltás elmélete és gyakorlatából.

Dr. MIHÁLYFFY ERNŐ a pénzügytanból.

Dr. FALCSIK DEZSÓ a közigazgatási jogból.

Halálozás.

Már-már hittük, hogy ezen rovatot a lefolyt tanév alatt felemlítenünk sem fog kelleni, és ime, a szünidő végén vettük a megdöbbentő hírt, hogy egyetemünk bölcsészeti tanártestületének nestora, hazánknak elsőrendű és tudományos buvárkodása és szakirodalmi működésénél fogva a tud. külföld által is méltányolt zoologusa, a kiváló szaktudós és tanár, MARGÓ TIVADAR, hirtelen és váratlanul, tudományos működésének 50 évet meghaladó tevékenységében és életének 81-ik évében húnyt el.

Egyetemünknek és a hazai tudományosságnak eme nehezen pótolható veszteségét kellőleg méltatni annak idején bölcsészeti karunknak leendő tiszte.

TÁBLÁS KIMUTATÁS

az 1895/6. tanévben beiratkozott egyetemi hallgatókról.

I. f é l é v.

Tanszak	A hallgatók száma		Vallásukra nézve								Születésükre nézve				
	Rendes	Rendkívüli	Róm. kath.	Gör. kath.	Görög keleti	Ágost. hitv.	Helv. hitv.	Unitárius	Anglikán	Izrael. vall.	Magyarorsz.	Horvát-szlavon-országi	A monar. többi tartományából	Más államokból	Összesen
Hittudom. kar	75	2	58	19	—	—	—	—	—	—	72	4	1	—	77
Jogtudom. "	2651	219	1296	56	125	241	353	9	—	790	2802	19	35	14	2870
Orvostud. "	803	29	230	12	22	70	65	1	—	432	816	3	10	3	832
Bölcsészeti "	473	32	241	16	21	82	78	1	—	66	497	3	4	1	505
Összesen .	4002	282	1825	103	168	393	496	11	—	1288	4187	29	50	18	4284
Gyógyszer. { I. hallgatók	—	63	35	4	1	8	6	—	—	9	61	2	—	—	63
{ II. hallgatók	—	60	33	2	—	7	11	—	—	7	58	1	1	—	60
Mindössze . 4407															

A kimutatott rendes hallgatók között beiktatva lett: hittanhallgató 24, joghallgató 1028 orvostanhallgató 189, bölcsészettanhallgató 203. Összesen 1444.

II. f é l é v.

Tanszak	A hallgatók száma		Vallásukra nézve								Születésükre nézve				
	Rendes	Rendkívüli	Róm. kath.	Gör. kath.	Görög keleti	Ágost. hitv.	Helv. hitv.	Unitárius	Anglikán	Izraelita	Magyarorsz.	Horvát-szlavon-országi	A monar. többi tartományából	Más államokból	Összesen
Hittudom. kar	74	1	57	18	—	—	—	—	—	—	70	4	1	—	75
Jogtudom. "	2413	171	1170	52	116	212	320	7	—	707	2527	16	31	10	2584
Orvostud. "	769	25	219	11	18	74	68	—	—	404	777	—	14	3	794
Bölcsészeti "	443	38	232	16	19	76	72	—	—	66	471	3	5	2	481
Összesen .	3699	235	1678	97	153	362	460	7	—	1177	3845	23	51	15	3934
Gyógyszer. { I. hallgatók	—	48	23	4	1	7	5	—	—	8	47	1	—	—	48
{ II. hallgatók	—	57	31	2	—	8	8	—	—	8	57	—	—	—	57
Mindössze . 4039															

A kimutatott rendes hallgatók között beiktatva lett: hittanhallgató —, joghallgató 184, orvos tanhallgató 9, bölcsészettanhallgató 33; összesen 226.

Szigorlatok és egyéb vizsgálatok.

I. A hittudományi karban:

Doctori szigorlat	28
Rendes vizsgálat	176

II. A jog- és államtudományi karban:

Canonjogi szigorlat	15
Jogtudományi szigorlat	1104
Államtudományi szigorlat	184
Pótszigorlat	460
Az I. alapvizsgálat száma volt	1110
A II. alapvizsgálat	718
Jogtudományi államvizsgálat	85
Allamtudományi vizsgálat	133

III. Az orvosi karban:

Elővizsgálatra jelentkezett	478
Előszigorlatra	193
Első, második és harmadik orvosgyakorlati szigorlat volt	498
Gyógyszerészi volt	138
Pótszigorlat és pótvizsgálat	256
Bába-vizsga	151

IV. A bölcsészeti karban volt:

Bölcsészetdoctori szigorlat	35
Gyógyszerészeti szigorlat	184
Középtanodai tanárvizsgálat	195
Középtanodai tanári oklevelet nyert	62

Felavattattak a lefolyt tanévben:

Hittud. doctorrá	15
Canonjog doctorrá	5

Jogtudományi doctorrá	215
Államtudományi doctorrá	62
Egyetemes orvos-doctorrá	162
Bölcsészeti doctorrá	36
Gyógyszerész doctorrá	10

Ezenkívül kisebb fokozatot nyertek:

Mint gyógyszerézmester	70
Mint szülésznő	150

A tandíjelengedés ügyéről az alábbi táblázat ad részletezést.

Sorszám	Az egyes karok és félévek megjelölése	Egész mentességet nyert hallgatók száma	Az egész mentések után elengedett tandíj összege	Fél tandíjmentességet nyert hallgatók száma	A félmentések után elengedett tandíj összege	Az elengedett összes tandíj
1	Hittani karnál I. félévben	1	30	.	.	60
	" " II. "	1	30	.	.	
2	Jogi karnál I. félévben . .	91	2730	84	1260	7560
	" " II. " . .	92	2760	54	810	
3	Orvosi karnál I. félévben .	20	600	53	795	2670
	" " II. " .	18	540	49	735	
4	Bölcsészeti karnál I. félévben	131	3930	12	180	7215
	" " II. "	56	1680	95	1425	
5	I. éves gyógyszer. I. félévben	.	.	3	45	60
	I. " " II. "	.	.	1	15	
6	II. " " I. "	1	30	1	15	45
	II. " " II. "	
	Együtt	411	12330	352	5280	17610

Tandíj az 1895/6. tanév I. felében befolyt 119.090 frt.

„ „ „ „ II. „ „ 109.930 „
Pénzmaradvány az 1894/5. tanév II. feléről 465 „

Összesen 229.485 frt.

Ezen tandíj után az állam javára eső 5%
11.474 frt 25 krt tesz ki.

Végbizonyítványt nyert:

1. Hittanhallgató	I. —	II. 14
2. Joghallgató	I. 182	II. 312
3. Orvostanhallgató	I. 53	II. 102
4. Bölcsészethallgató	I. 6	II. 36
Összesen	I. 241	II. 464

Távozási bizonyítványt nyert:

1. Hittanhallgató	I. 1	II. —
2. Joghallgató	I. 30	II. 41
3. Orvostanhallgató	I. 13	II. 3
4. Bölcsészethallgató	I. 8	II. 9
Összesen	I. 52	II. 53

A kiosztott ösztöndíjak összege mindkét félévben:

1. A hittudományi karnál	1.500 frt — kr.
2. Jogi „	29.000 „ — „
3. Orvosi „	21.800 „ — „
4. Bölcsészeti „	15.527 „ 50 „
Együtt	67.827 frt 50 kr.

Ehhez járúl még 30 díjazott gyakornok után
400 frtjával 12.000 frt, nemkülönben még a különböző
egyetemi alapítványokból fedezett pályázati, szorgalmi
díjak, valamint betegsegélyezések czímén kifizetett

10.000 frt, mihez képest az egyetemi hallgatók által élvezett segélyek a gyakornoki ösztöndíjakkal együtt 89.327 frt 50 kr. jelentékeny összegre rúgnak, ide nem számítva azon összegeket, miket a különböző egyetemi egyesületek segélyként osztottak ki saját egyesületi vagyonukból.

Az egyetemi egyesületeknek erre szolgáló alap-tőkéje következő számokat mutatja fel:

A tudomány és műegyetem olvasó- körének tőkéje	2.000 frt.
A joghallgatókat segítő egyesületé	58.200 „
Az orvostanhallgatókat segítő egye- sületé	34.200 „
A bölcsészethallgatókat segítő egye- sületé	9.900 „
A gyógyszerészhallgatókat segítő egyesületé	32.500 „
Kórházegylet	40.200 „
Összesen	177.000 frt.

Egyetemi építkezések.

Egyetemünk orvosi kara egy terjedelmes előterjesztést intézett a közokt. kormányhoz, melyhez az egyetemi tanács is egyhangulag járult, a mely felőleli mindazon orvoskari intézeteket, a melyeknek létesítése a tudomány fejlesztése érdekében okvetlenül szükséges.

Várjuk elintézését. Örvendetes tényként említhetjük fel, hogy az egyetemi intézetek elhelyezésének ügye újabban ismét megindult, a mennyiben az I. szül. és nőgyógyászati klinika részére a Baros-utczában, a II. e nemű klinika számára pedig az egyetemi növénykertnek egyik részében már legközelebb befejezésükhöz közelednek azon épületek, melyekben a

	1896. évi előirányzat
	forint
Az elmekórtani tanszék számára	500
A kórbonczani intézet számára	2.000
A bőr- és bujakórtani tanszék számára	500
A fejlődéstani intézetel számára	300
Az I-ső leiró és tájbonczani intézet számára	1.200
A II-ik " " " " " "	1.200
A szövettani intézet számára	800
A kísérleti általános kór- és gyógytani tanszék számára	800
A gyógyszerintézet számára	1 200
Az állattani " "	1.000
A földrajzi " "	400
Az élettani " "	1.100
A kór- és élettani vegytani intézet számára	800
A II-ik sebészeti kóroda számára	500
A fogászati tanszék számára	600
A II-ik szülészeti kóroda s ezzel kapcsolatos szülészeti poliklinicum számára	2 200
Az ebdüh elleni gyógymód kísérleteire	4.500
Az ásványtani múzeum számára	900
A természettani intézet számára	2.600
Az anthropologiai tanszék számára	500
Ugyanezen tanszék számára ásatások eszközlésére	200
A paleontologiai tanszék számára	500
A sebészeti mű- és kötszertani múzeum gyarapítására	150
A törvényszéki orvostan számára intézeti átalány	700
Ugyanezen intézet számára kocsibér-átalány	300
A közegészségtan és orvosi rendészet számára	900
A görög philologiai múzeum számára	150
A régiség- és éremtanszék számára	300
A fővárosi kórházban elhelyezett II-ik sebészeti kórodán szükségelt gyógy- és kötszerek többlete által okozott költségek megtérítésére	1.000
A kórodák részére szükségelt szerek, eszközök és edényeknek használható állapotban tartására, a kórtermek és mellékhelyiségek világítására, kisegítő ápolónők díjazására, valamint kisebb szükségletekre	12.000
A kórodáknál folytonos használat által elviselt ágy- és ruhaneműeknek, a leltárilag megállapított lét-szám fentartása tekintetéből újakkal leendő pótlására, ágyneműeknek a nagy szűnido alatti teljes tisztogatására és átdolgoztatására	8.000

		1896. évi előirányzat
		forint
A kórodai betegek élelmezésére		58.000
Gyógyszerekre		12.000
A fehérneműek mosásaért		4.000
Hulla-kifuvározásra és temetkezési költségekre		3.000
Nyomtatványok költségeire és változó felszerelésekre .		3.400
Összesen		156.000
Magyar kir. egyetemi alap.		
Bevételek.		
Gyümölcsöző tőkék utáni kamatok		145.636
Ingatlanok és haszonvételek jövedelme a pécsvárad- dunaföldvári és sellye-znióvárjai uradalmakból . .		98.998
A budapesti egyetemi nyomda üzleti jövedelméből . .		40.000
Házbér:		
a budapesti I. ker. Országház-utca 13. sz. alatt bérbe adott ház után	3.600 frt,	
a vallásalapból a fűvészkert telké- ből kihasított ezer []-öl terület- ért járó haszonbér	100 „	
a nemzeti színház részéről, az alap tulajdonát képező vegytani inté- zet és fűvészkert telkéből hasz- nálatra átengedett területért és raktárért járó haszonbér	20 „	
a budapesti Kossuth Lajos- és Ujvilág-utczák sarkán fekvő bér- ház tisztajövedelme	40.000 „	43.720
Az aranyjárdéki kötvények aranykamatai után remél- hető felpénz		1.033
A Kossuth Lajos- és Ujvilág-utczák sarkán levő telek egy részének kisajátításáért		
Az ezen telken emelendő épület költségeire eladandó 185.000 frt névértékű regale-kötvényekből		
Összes bevétel		329.387

		1896. évi elő- irányzat forint
Kiadások.		
Alapítványi járulékok:		
a csanádi papnövelde számára	360	frt,
a beszteczke-bányai székesegyház szá- mára	1.260	„
ösztöndíjakra a közös tápintézeti alap- nak, a megszüntetett budai There- sianum helyett 6.720 frt és a nagy- szombati nevelőintézetnek 420 frt . .	7.140	„
a vallásalapnak a budai vártemplom	1.407	„
a tanulmányi alapnak Somogy mező- városért	1.210	„
a varasdi Orsolya szűzeknek	706	„
Budapest fő- és székvárosának az egy- házi zenére és egy rajztanár fizetésére	336	„
a bozsoki elemi iskolának jutalmakra .	8	„
alapítványi és kincstári költségekre . .	27.331	„
		39.758
Kegyuri kiadások		5.280
Özvegyek ellátási díjai		328
Kegydíjak		50
Vegyesek		300
A budapesti Kossuth Lajos- és Ujvilág-utcák sarkán fekvő telken emelendő négyemeletes bérház költségeire		
Kiadások összege		45.716
Egybevetve a nyers bevételek összegével		329.387
Mutatkozik az egyetemi alapból a kincstárba beszállí- tandó tiszta bevétel		283.671

Könyvtárunk mult évi használati forgalmát, gyarapodását és állapotát a következő adatok tüntetik fel:

A könyvtár állománya az 1895. évben 1.918 művel, mely 2.704 kötetet képez, és 629 db. aprónyomtatvánnyal gyarapodott, ezt hozzáadva a mult évi álladékhöz, az 1895. december 31-iki könyvtárállomány 215.363 kötet műből, 35.256 aprónyomtatványból, ezenfelül 1.604 db. és 439 köt. kéziratból áll.

A használati forgalmat az I. és II. táblázatban foglalt adatok tüntetik fel; megjegyzem azonban, hogy e táblázatokban az egyetemi tanárok és kutatók számára fentartott dolgozóteremben és a folyóirati szobában történt használati forgalom, a mi pedig évről-évre progressiv módon nagyobbodva, igen jelentékeny, itt nincsen felvéve.

Összehasonlítva egy évszázad előtti állapotot a maival, örvendetes tényként konstatálható, hogy míg az 1795. évben a könyvállomány 20.000 kötetből állott, az azóta a mai kimutatás szerint 215.363 kötetre emelkedett. Szint ilyen örvendetes haladást mutat fel könyvtárunk látogatóinak is a száma; ugyanis 1795-ben 2.000, 1895-ben pedig 48.174 olvasója volt könyvtárunknak. Azonban a kiadásban is mutatkozik progressiv haladás, mert míg 1795-ben a személyi és dologi kiadás öszege 4.800 frt, addig 1895-ben 36.240 frtra emelkedett fel ez összeg. Könyvtárunk a mult évben is számos külföldi könyvtárral és tudományos intézettel tartotta fenn eddigi összeköttetéseit.

I. Táblázat.

Az egyetemi könyvtár olvasótermét látogatók foglalkozási ág szerinti kimutatása az 1895. évben.

	Január	Február	Márczius	Április	Május	Junius	Szeptember	Október	November	December	Összesen
Jog- és államtudomány-hallgató	50	67	49	22	19	7	308	285	119	66	992
Orvostanhallgató	36	26	12	2	3	—	235	86	48	24	472
Bölcsészethallgató	9	8	4	3	1	—	110	72	56	16	279
Gyógyszerésztan-hallgató	2	—	—	—	2	—	1	3	3	2	13
Hittanhallgató	2	1	3	2	—	—	5	4	—	—	17
Műegyetemi hallgató	13	3	8	1	3	—	34	20	18	20	120
Közép- és szakisk. tanuló	20	10	13	9	10	1	33	20	16	13	145
Állatorvostanhallgató	2	—	—	—	—	—	2	4	2	2	12
Jog- és államtud. szigorló	1	3	2	3	6	3	5	11	4	5	43
Orvostani szigorló	3	3	2	1	—	—	7	5	5	1	27
Ügyvédjelölt és joggyakornok	3	9	6	5	2	3	18	19	12	8	85
Tanár- és tanítójelölt	—	3	—	1	2	—	4	3	4	—	17
Magánzó	—	1	1	—	—	—	—	2	2	—	6
Hivatalnok	3	7	7	9	3	1	6	11	6	7	60
Hirlapíró és író	2	2	2	—	—	—	3	2	1	—	12
Tanár és tanító	3	3	1	1	4	—	2	7	1	4	26
Ügyvéd	1	2	—	1	1	—	—	1	1	4	11
Orvos	3	4	3	1	4	—	4	6	7	5	37
Lelkész	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	3
Katonatiszt	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2
Mérnök	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3
Művész	—	—	1	—	—	—	—	1	4	1	7
Műiparos	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	4
Összesen	153	152	115	61	62	15	777	567	312	178	2392

A 2392 látogatási jogosultsággal bíró olvasó 48.174 ízben vette igénybe az olvasótermet és itt 50.624 művet használt. Az erre vonatkozó részletes kimutatás a II. táblázatban foglaltatik.

II. Táblázat.

*Az egyetemi könyvtár olvasótermének forgalma az
1895. tanévben.*

Hónap	Olvasók összege	A használt művek szakok szerint									A használt művek összege
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	
		Hittud.	Jogtud.	Államtud.	Orvostud.	Mathem. és ter- mesztud.	Bölcsész- és neveléstud.	Történelmi és földrajzi tud.	Nyelvészet és irodalom	Egyet. encycl. és vegyesek	
Január	6209	23	1920	628	1493	373	155	644	797	343	6376
Február	6298	21	1985	534	1617	429	132	734	789	310	6551
Márczius	6275	39	2226	695	1385	322	140	728	778	225	6538
Április	3205	19	1179	385	617	192	74	390	387	125	3368
Május	4474	25	1707	680	635	389	102	392	576	170	4676
Junius	1609	3	688	223	238	138	30	167	180	82	1749
Septemb.	1446	7	454	137	342	105	69	219	184	87	1604
Október	6263	30	2026	672	1245	466	178	863	857	402	6739
Novemb.	7180	17	2351	777	1603	501	209	791	911	339	7499
Deczemb.	5215	54	1740	546	1107	478	109	549	729	211	5524
Összeg	48174	238	16276	5277	10282	3394	1198	5477	6188	2294	50624

Az olvasóterem július 1-től szeptember 17-ig zárva volt.

Házon kívül 4007 kikölcsönző 13.577 művet használt.

Utazási ösztöndíjak.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister a következő külföldi utazási ösztöndíjakat engedélyezte:

LUMTZER GYÖZÖ tanárjelöltnek német philologiai tanulmányok céljából az 1895/6. tanévre 500 frtot;

dr. TELLYESNICZKY KÁLMÁN budapesti tud. egyetemi I-ső boncztani intézeti tanársegéd részére boncztani, szövetteni és fejlődéstani tanulmányok céljából 300 frtot;

dr. ÉBER LÁSZLÓNAK Lipcsében és Párisban végzendő művészettörténeti tanulmányok céljából az 1895/6-iki tanévre 1000 frtot;

HUSZÁR VILMOS középiskolai tanárjelöltnek francia nyelvi és irodalmi tanulmányok céljából az 1895/6. tanévre 1000 frtot;

Dr. POLNER ÖLÖN budapesti tud.-egyetemi magántanárnak az 1896. évben államjogi tanulmányok céljából teendő útjára 500 frtot;

VERESS ENDRE tanárjelöltnek a bécsi „Institut für oesterreichische Geschichts-Forschung“ látogatása céljából az 1895/6-iki tanévre 800 frtot;

dr. SOMLÓ BÓDOGNAK jog- és állambölcséleti tanulmányok céljából az 1896/7-iki tanévre 800 frtot;

dr. BEREND MIKLÓS „Stefánia-gyermekekórházi“ első segédorvos részére gyermekgyógyászati tanulmányok céljából az 1896-ik évre 1000 frtot;

s végül dr. HASENFELD ARTHUR bpesti tud.-egyetemi gyakornok részére belgyógyászati tanulmányok céljából az 1896-ik év első felére 500 frtot.

Adományok.

DEUTSCH LAJOS úr, néhai atyja emlékére, a Mensa Acad. javára 1500 frtot adományozott.

Dr. HEGEDÜS LORÁND a Mensa Acad. 100, a jogh. segítő-egyesületnek 100 és a kórház-egyesületnek 50 frtot adományozott.

ÖZV. KOLB BERTA, szül. Bába Mária, egy végrendeletének hiteles mássa lepecsételve téteményeztetett le a rectoratusban, melynek értelmében nevezett úrnő halála után tizezer frtot hagyományoz a Mensa Academicának.

Gróf VIGYÁZÓ SÁNDOR az egyetemek kórház-egyesulete javára 10.000 frtos alapítványt adományozott.

A magy. kir. pénzügyminister megküldé azon 13.000 frtot, mely összeg ő Felsége jóváhagyása folytán a jótékonyági orvoslás tiszta jövedelméből a Mensa Academicának juttatott.

A magyarországi „SIMBOLIKUS“ nagypáholy 300 frtot adományozott szegény egyetemi hallgatók tandíjköltségeinek fedezésére.

A „KÖNYVES KÁLMÁN“ szabad közművespáholy a Mensa Academica javára 50 frtot küldött.

Az egyesült bpesti főv. takarékpénztár a Mensa Academica javára 100 frtot adományozott.

Ugyan e czélra a hódmezővásárhelyi takarékpénztár 20 frtot.

A Budapesti Hirlap szerkesztősége 100 frtot küldött a Mensa Academica javára.

A vallás- és közokt. minister a bölc. hallgatókat segítő egyesületnek 200 frtot adományozott.

Ő cs. és ap. kir. Felsége az egyetemi körnek, az ezáltal felajánlott zászlószegért 300 frtot adományozott.

Jutalmak és segélyek.

Dr. FAYER LÁSZLÓ, cz. rk. jogtanár, 1.500 frtnyi,

Dr. CSARADA JÁNOS és dr. PIKLER GYULA cz. rk. jogtanárok szintén egyenkint 1.500 frt adjutumban részesültek.

Dr. FODOR JÓZSEF tanárnak, 300 frt tiszteletdíj utalványoztatott a jogh. részére tartott közegészségtani előadásokért; nemkülönben 500 frt tiszteletdíj a középisk. orvosi tanfolyam megtartásaért.

Dr. KÁRMÁN MÓR, magántanár, részére jutalmul 1.000 frt engedélyeztetett.

PATTERSON ARTUR, angol nyelv tanító, 700 frt betegségi segélyt nyert.

A vallás- és közokt. minister dr. KISS JÁNOS hitt; dr. DOBRÁNSZKY PÉTER, dr. CSATÁRY LAJOS, dr. MELICHÁR KÁLMÁN, dr. KOVÁCS GYULA, dr. REINER JÁNOS, dr. HOFFMANN JÓZSEF jogkari; dr. TERRAY PÁL, dr. SCHAFER KÁROLY, dr. HIRSCHLER ÁGOST, dr. ÓNODY ADOLF, dr. STERN SAMU, orvoskari; dr. CZOBOR BÉLA, dr. KUNOS IGNÁ CZ, dr. KLUG LIPÓ T, dr. BUDAY JÓZSEF, dr. DADAY JENŐ, dr. KUZÉNCZKY BÁLINT, dr. DITZ SÁNDOR, dr. NÉGYESY LÁSZLÓ, dr. NÉMETHY GÉZA, dr. PETZ GEDEON, dr. BÁNÓ CZY JÓZSEF, dr. MANGOLD LAJOS, dr. SZADECSZKY GYULA, dr. WINKLER LAJOS, dr. ZSOLNAY GYULA bölcsészeti m.-tanároknak egyenkint 300 frt jutalomdíjat engedélyezett.

Dr. CSAPODI ITVÁN, m.-tanár, a közegészségtannak a bölcs. karon előadásaért 300 frt tiszt díjban,

ISOZ SIDEON, a francia nyelv tanítója, 400 frt jutalomban,

BODNÁR ZSIGMOND, m. tanár, 500 frt betegségi segélyben részesült.

Dr. KLUPATHY JENŐ, m. tanár, külf. utazási ösztöndíjúl 1.000 frtot,

Gróf VAY LAJOS, egyetemi vívómester, 500 frtnyi segélyt nyert.

TÁCSONYI GYULA, közp. irodai segédtsízt, 100 frt segélyben részesült.

MARGITAI ANTAL, orvoskari irodasegédtsízt, 200 frt segélyt kapott.

Az egyetemi szolgaszemélyzet rendkívüli segélyezéséül a f. 1896. sz. évre 800 frtot utalványozott a Rector kezéhez.

Az egyetemi tanács a rendelkezése alatt álló alapból a következő segélyeket utalványozta:

A jogh. segítő egyesületnek	150
Az orvosh. „	150
A bölcsih. „	200
A gyógyszerész. „	50
A Mensa Acad.	100
Az egyetemi körnek	200
A quaestornak	300
A quaest. ellenőrnek	200
A „ napidíjasnak	50

Általános főbb rendeletek és intézkedések.

A vallás- és közoktatásügyi minister értesíté az egyetemet, hogy Ő cs. és apost. kir. Felsége a tanárjelöltek internatusának életbeléptetését és m. é. szept. 1-vel való megnyitását „Eötvös Collegium“ név alatt lk. jóváhagyini méltóztatott.

Az egyetemi tanács Ö cs. és kir. fenségéhez, József főherczeg úrhoz, fia László fh. elhunytá alkalmából részvétiratot intézett.

A vallás- és közoktatásügyi minister úr megengedte, hogy az egyetem összes épületeiben a légszusztlángok úgy takarékosági, mint az intensivebb fény elérése czéljából, Auer-féle égőkkel láttassanak el.

Dr. FEJÉRPATAKY LÁSZLÓ, az oklevéltannak egyetemünkön ny. r. tanára, megbízott a nemzeti muzeum könyvtárának igazgató-teendői ellátásával.

A vallás- és közoktatásügyi minister a gyakorlati kórboncz-tani előadási helyiségeknek adaptálására 460 forintot engedélyezett.

Ugyanaz az I. kórboncz-tani intézet bebutorozására 3227 frtot engedélyez.

Ugyanaz a törvénytörvényi orvostani intézet átalakítási költségeire 7000 frtot engedélyezett.

Ugyanannak felhívása a még létesítendő jogi seminariumok ügyében teendő előterjesztés iránt.

Ugyanaz a millenniumi országos kiállítás költségeire 2000 frtot utalványozott.

Egy előfordult eset alkalmából a bölcs.-doctori okleveleknek a lajtántúli tartományokban való reciprocitása ügyében felterjesztés történt.

A II. kórboncz- és kórszövettani intézet részére a Baross-utczában ideiglenes helyiség béreltetett.

A vallás- és közoktatásügyi minister az egyetemi tanács felterjesztésére megengedte, hogy az egyetemi könyvtár duplumai a kolozsvári ref. theologiai facultásnak átengedtesse.

Ugyanaz értesít, hogy az ezredéves kiállítás alkalmából megjelenő közokt. ismertető munka megírásával

dr. BREZNAY B., dr. VÉCSEY T., dr. HÖGYES ENDRE és dr. BEÖTHY ZSOLT tanárokat bízta meg.

Dr. LÓCZY LAJOS tanulm. czélból, dr. JURÁNYI LAJOS, dr. KONDOR GUSZTÁV bölcs.-kari, dr. CONCHA GYÖZŐ és ROMÁN SÁNDOR tanárok a folyó tanév I. és II. felében egészségi okból szabadságoltattak és előadásokat nem tartottak.

A diák-igazolványoknak a megállapított formában és módozatok mellett való kiszolgáltatását a vallás- és közoktatásügyi minister jóváhagyta.

Részt vett az egyetemi tanács néhai JEDLIK ÁNYOS, egyetemünkön a természettannak 40 éven túl volt tanára és egy izben rector-magnificusának, a szent-Benedek-rend nestorának 96 éves korában bekövetkezett elhunytával, a sz.-Benedek-rend által rendezett temetésén.

Az egyetemi kör részére a lipót-utczai drága és czélszerűtlen helyiségei helyett, a kecskeméti-utczában tágasabb, és jelentékenyen olcsóbb helyiség béreltetett; azonban újabb bebútorozásra lévén szüksége, az egyetemi tanács a körnek egyhangú kérelmére hozzájárult ahhoz, hogy megtakarított tőkéből egyezer forintot fordíthasson az új helyiségének belső felszerelésére.

Egyetemünk termei nélkülözvén Ő Felségének a királynak korhű arczképét, ennek megszerzését az egyetemi tanács elhatározta és a rectoratus számára megfestette.

Egyetemünk életében korszakot alkotó intézkedése a vallás- és közokt.-ügyi minister úrnak azon, Ő Felsége által jóváhagyott és egyetemünknek kiadott szabályrendelete, melynélfogva egyetemünkön némely tudományszakokra, az előírt képesítés alapján nők is

bocsáthatók. Elmondhatjuk, hogy Európa államainak egyetemlein emez intézkedés úttörő gyanánt szolgál.

Emez intézkedés nem érdektelen eredményeként jegyezhető fel, hogy egyetemünk első női hallgatójaként a bölcsészeti karra Glücklich Vilma jelentkezett.

Az adiunctusi intézmény orvosi karunkon is életbeléptettetvén, ilyenekül egyelőre az I. belgyógyászati klinikán dr. KORÁNYI SÁNDOR m.-tanár és a Pasteur-intézetnél dr. SZÉKELY ÁGOSTON tanársegéd alkalmaztattak.

A vallás- és közokt. minister az egyetemi gazd. hivatal által kezelt átalányok 1895. évi kiadási többletének fedezéseül 17.407 frt 40 krt utalványozott.

Ugyanaz rendeletileg szabályozta a jogi minősítésnek jogi tanfolyam hallgatása nélkül való megszerzését.

Ugyanannak szabályrendelete a külföldre szóló ösztöndíjadományozás körül való eljárásra.

Ugyanaz 476 frtot engedélyezett a II. szül. és nőgyógyászati klinikának egy gőz-sterilisátorra.

RUPP FRIGYES közokt. min. építész az egyetemi épületek javítására felügyelő tiszteletdíja 400 frtra emeltetett.

A vallás- és közokt. minister az I. kórboncz- és kórszövettani tanszék helyiségeinek átalakítására 2.000, a II-ik részére 1.815 frtot engedélyezett.

A vallás- és közokt. minister elrendelte, hogy a f. 1895/6. tanév, tekintettel a millennaris ünnepekre, június 30-val végződjék és az 1896/7. tanév szeptember 21-vel kezdődjék.

A vallás- és közokt. minister a növénykerti víz-

vezeteki csőhálózat kibővítésére 1.235 frtot utalványozott.

A hittudományi karon a bölcsélet-propaedeutica előadására egy ny. rk. tanszék létesítettetett.

A magyar művelődéstörténet számára ny. rendes és a német nyelvészet számára egy ny. rk. tanszék létesítettén, ezekre pályázat hirdettetett.

A gyógyszerzeti tanszék mellé laborans szolgálóállomás rendszeresített.

A II. kórbonczani tanszék mellé egy 2-ik tanársegédi állás létesítettetett.

A bőr- és bujakórtani tanszék mellé pedig egy gyakornoki állás rendszeresített.

Az I. belgyógyászati tanszék laboratoriuma számára évi 500 frt átalány rendszeresített.

Az I. bonczani intézet szükségleteire 4.000, a II-ikéra 3.000 frt engedélyezett.

Az egyetemi szolgálóknak ruhailletményére 2.370 frt engedélyezett.

JANKOVICH ANTAL könyvtártiszt illetménye 1.000 frtra emeltetett.

MANDÁK DEZSŐ quaestor az 1.300 frtos fizetésbe lépett elő.

Dr. AJTAY SÁNDOR ny. r. tanár tiszteletdíja, a rendőri bonczolatok teljesítéseért évi 1.200 forintban állapítottatott meg.

ISOZ SIDEON, a francia nyelv tanítójának évi díja 800 frtra emeltetett.

A II. kórbonczani intézet évi átalánya 1.000 frtra emeltetett.

A II. magyar magánjogi tanszék betöltésére pályázat hirdettetett.

A gyógyszerész növendékek egyetemi kiképzésénél a vizsgáló bizottság tagjaiul az 1896/7. tanévre a vallás- és közokt.-ügyi minister dr. THAN KÁROLY, dr. JURÁNYI LAJOS, dr. LENGYEL BÉLA, dr. báró EÖTVÖS LÓRÁND és dr. BÓKAY ÁRPÁD, egyetemi tanárokat; a kormány képviselőiül pedig dr. CHYZER KORNÉL min. tanácsost, dr. TÓTH LAJOS ny. r. egyetemi tanárt és ZBORAY BÉLA gyógyszerértulajdonost nevezte ki.

A bölcsészeti karon felállítandó matematikai seminarium részére évi átalányul 700 frt engedélyeztetett.

Az Egyesült-Államok New-Jersey tartományában levő Princetoni egyetem, fennállásának 150 éves fordulója alkalmából tartandó ünnepélyére egyetemünket is meghívta; ez alkalomból részükre üdvözlő irat küldetett.

Egyetemi ünnepélyeink közül a lefolyt tanév alatt különösen kettő említendő külön is fel;

az egyik a sub auspiciis Regis promotiónak megtartása; a mely actusnál ő exellenciája, a vallás- és közokt. minister urat, dr. Wlassics Gyulát, mint Ő Felsége személyének képviselőjét volt szerencsénk üdvözölhetni. Ezen ünnepélynek részletei annak idején a napilapokban is kellőleg voltak ismertetve és méltatva;

a másik nem kevésbbé fényes ünnepélyünk volt hazánk ezredéves fennállásának alkalmából május 13-án megtartott egyetemi ünnepélyünk; melynek fényét közreműködésével, hazánk nagynevű koszorús írója is, dr. JÓKAI MÓR úr, szíves volt emelni. Ezen ünnepélynek részletes leírása annak idején a napilapok útján is kellőleg volt ismertetve.

Végül még felemlítendő, hogy úgy az egyetem tanácsa, mint az egyetem összesége részt vett mindazon ünnepélyekben, melyek a millennium alkalmából a főváros területén lefolytak.

Az egyetem képviselőjében pedig a Rector még azon enemű ünnepélyeken is megjelent, melyek az ország különböző részeiben folytak le.

Végül még fel kell tenni a kérdést, hogy az egyetemen
tanácsos-e, mint az egyetemi tanácsok szokták tenni, min-
den tanárkérdésre, melyre a tanár nem tud válaszolni, azonnal
a tanárkérdésre írásban válaszolni. Az egyetemi tanácsok
in egyetemi tanácsokban, melyek a tanár meg-
szólítására, azaz a tanár meg-
szólítására, azaz a tanár meg-

